

Edebiyat bahçesinden bir meyve...

Keykâvus

KABUSNAME'DEN
SEÇMELER

İÇİNDEKİLER

<i>Önsöz</i>	7
<i>Keykâvus ve Kabusname (1021 - 1089)</i>	11
Ana Baba Hakkı.....	15
İyilik Yap Denize At.....	16
Cahilin Övgüsü.....	20
Râzî ile Deli.....	21
Büzürcmihr ile Elçi.....	22
Yalana Benzer Gerçek.....	23
Sözden Söze Fark Var.....	26
Bilmediğime Yemek Vermiyorlar.....	27
İbret Levhası.....	28
Nuşirevan'dan Nasihatler.....	28
Terzi Testiye Düştü.....	31
Sana da Verecekler.....	32
Her Şey Zamanında.....	33
Ev Sahibinin Hatası.....	34
Hani Benim Diş Kirası?.....	35
Halife ile Suçlu.....	37

Ezher'in Aklı.....	38
Hırsızın Böylesi.....	39
Karga Gözlü At.....	41
Eğitimin Önemi.....	42
Zanaat Deyip Geçme.....	44
Sokrat'ın Vasiyeti.....	45
Düşman Düşmandır.....	46
Doğru Söze Ne Denir?.....	47
İskender'in Vasiyeti.....	49
Hazret-i Muaviye (r.a.) ile Suçlu.....	50
Şahitlik Eden Ağaç.....	51
İki Tüccar.....	56
Süte Katılan Su.....	58
Etme Bulma Dünyası.....	59
Ecel Gelmediyse.....	60
Halife ile Gazneli Mahmud.....	61
Kâtibin Zekâsı.....	64
Geçmiş Olsun Ziyareti.....	68
Vezirin Aklı.....	70
Vezirin Derdi.....	71
Söz Namustur.....	72
Sakala Bakıp da Aldanma.....	74
Sultanın Sözü.....	75
Sultan Mesud ile Yaşlı Kadın.....	77
İyi Huylu Vezir.....	79
Neyin Padişahı?.....	80
Ne Yapmalı?.....	81
En Güvenli Kale.....	83
Tükenmeyen Hazine.....	84

ÖNSÖZ

Tarih boyunca devlet adamlarının devleti nasıl yönetmesi gerektiği hususunda çeşitli kitaplar yazılmıştır. Devlet yönetmek, ahlak ve adalet gibi iki önemli kelimeye dayalı olduğu için, müellifler, devlet adamlarını ikaz etmek ya da onlara tavsiye vermek yolunu seçmişlerdir. Bu maksatla nasihatname tarzında eserler yazılmış, bu tür etrafında önemli bir gelenek meydana gelmiştir. Ziyarlı hanedanı mensuplarından Unsurul-maâli Keykâvus'un, oğlu Gîlan Şah için kaleme aldığı *Kabusname* de bu tür eserler arasındadır.

Kabusname, iyi ve adaletli bir devlet adamının nasıl olması gerektiğini anlatırken, genellikle temsîlî hikayelere müracaat eder. Eserdeki konular, yer yer âyet-i kerîme ve hadîs-i şerîf ile desteklenmiştir. Keykâvus, oğlunun kendisinden sonra iyi bir idareci olmasını gaye edinmiş, bu sebeple konu ve hikaye seçiminde

oldukça titiz davranmıştır. Hikayelerde, birçok tarihi isim zikretmiş, böylece anlatımı tesirli kılmaya çalışmıştır. Bu geniş isim yelpazesi içinde tanıdık simalar vardır. Abbasi halifeleri Harun Reşid, Mutasım ve Mütevekkil, Gazneliler Devleti'nin meşhur sultanları Gazneli Mahmud ve Sultan Mesud, Selçuklu sultanı Sencer, Gazneliler Devleti vezirlerinden Hasan Meymendî, Sasani hükümdarı Nuşirevan ve veziri Büzürcmihr, Büveyhoğulları sultanlarından Fahruddevle ve Ziyarlı hanedanından Şemsülmaâli gibi isimler, Keykâvus'un ibretlik hikayeleri için seçtiği devlet adamlarından bazılarıdır.

Kabusname'de duyarlı bir babanın, oğluna doğruluk ve dürüstlük aşılama çabası hemen hissedilir. Müellif, oğluna nasihat edeceği konu başlığına giriş yaparken, “*Ey oğul! Bil ki...*” şeklinde kalıp bir ifade biçimi kullanır. Öncelikle ele aldığı konuyla ilgili görüşlerini aktarır, daha sonra temsili hikayelerle fikirlerini destekleme yoluna gider. Her konunun başında ve sonunda, derin bir tecrübe ve gözleme dayanan fikirler vardır. Anlattığı konuyu hikayeyle bitirmek yerine, konu arasında hikaye anlatma yoluna gitmiş, böylelikle dikkat çekici bir kompozisyon ortaya koymuştur.

Hikayeleri çevirirken ana metin olarak şu neşir esas alınmıştır: Emin Abdülmecîd Bedevî, *Kitâb-ı Nasihatname: Kabusname*, Kitâbfürûşî-i İbn Sînâ, Tahran, 1956.

Eserdeki hikayeler tarafımızca Farsça aslına sadık kalınarak aktarılmış, okuyucunun kolayca anlaması için yer yer tasarruflarda bulunulmuştur. Kitabın giriş

kısımında Keykâvus ve *Kabusname* hakkında özet mahiyetinde bilgi verilmiştir.

Kabusname, hem iyi bir devlet adamı hem de iyi bir insan olma kitabıdır. Eser, geçmişteki ve dönemindeki hadiseleri anlatarak, gelecekte yapılacak yanlışların önüne geçmeyi amaçlamaktadır. Keykâvus'un oğluna verdiği ölümsüz nasihatleri ihtiva eden *Kabusname*, günümüz insanı için geçerliliğini hâlâ korumaktadır.

Kabusname'den hikayeleri okurken makam ve mevkiden önce gelen şeyin insanlık olduğu bir kez daha karşımıza çıkmaktadır.

Doç. Dr. Ozan YILMAZ